

KELETI ÚJSÁG

Politikai napilap

Felelős szerkesztő: SZENTMIKLÓSI JÓZSEF

Megjelenik minden reggel
Szerkesztőség és kiadóhivatal
I. Egyetem-utca 3. sz. ad.
Telefonszám 694

Elfizetési árak:
Egy hónapra... 20 - korona
Négy évre... 55 - korona
Félévre... 18 - korona
Egész évre... 180 - korona
Egyes szám ára 80 fillér

Közleményeink utánnyomása 100

Fegyver

lesz a tankönyv a zsendülők kezében. A haladás, a béke diadalának fegyvere. De új legyen a jövő iskolájának tankönyve és új kell hogy legyen a jövő iskolájának szelleme. Ma még, küszöbén egy iskolai évnek, nem esik sok szó olyan átalakulásról, amilyenre nyílt és egyenes parancsként mutat rá az idő. Apró mizériák: tanszerhiány, tulzsufaltság, helyiségzavarok a mai pedagogia főproblémái. Pedig ha valaha, most volna időszerű a jövő iskolájáról elmélkedni, most, az új élet kezdetén, világváltozások közepette.

A Népszövetség akarja kezébe venni a művelt világ sorsának intézését. Nem a nemzetközi csendőrségek és bíróságok lesznek a főgaranciái, hanem a világ egységes közszelleme. Ezt pedig majd csak a megbékült nemzetek iskoláinak egyöntetű, érlelő, építő munkájával lehet megteremteni.

Jönnie kell új nemzedéknek, mely mást tanult a padokban, mint mi. De nem csak tanulta, hanem megtanulta és tudja, hogy mi az a hatalmi vágy, mi az a gyűlölet, amelyekről hamis fogalmakat hirdettek és tenyésztettek a tömegek lelkében századokon keresztül. Az iskolának kell egyszer kipusztítania az ősvad indulatok és a tobzódó zsákmányszomj mételyeit. Az egész világ iskoláinak egy közös kötelező tantárgya lesz majd: az emberszeretet. Új tanítók jöjjenek, akiknek munkásságát egy közös kötelező szabály fogja áthatni: a tudományos igazság.

Az új iskolát egy népszövetség tervezete nem mellőzheti. Az első lépés, amely gyakorlati megvalósítás felé történik, föl fogja vetni a problémát. A világ rá fog eszmélni, hogy nem elég a folyókat, vasutakat, közgazgatást, igazságszolgáltatást, hadsereget nemzetközi ellenőrzés alá helyezni, ha békét akar. A hálót sokkal mélyebbre kell vetni, a lelkeket kell megfogni! És ekkor az iskolaügy világproblémává, az emberiség jövődjének főkérdésévé fog kiszélesedni.

Új nemzedék szomjasan óhajt új erkölcsöt és új tudományt: szeretetet és igazságot!

Összeül-e a népek ligája? Ha összeül — nem nehéz ezt megjósolni — a legelső tanácskozások és intézkedések egyike a résztvevő nemzetek iskolaügyének új szellemű rendezése lesz. Mert a jövő iskolája — a világ jövője!

TERJED A BALTI ZAVAR

Német-orosz kormányok alakulnak Berlin ellen és Pétervár ellen — A tőtanács erősei fegyvereket küld — Fiumét tartja D'Annunzio — Az osztrákok békeállapotban

A békekonferenciának most Európa északi-keleti nagy területein kell tisztáznia képet teremtenie. A balti csapatok káilemellenkedési európai nagy problémává nőttek ki magukat. A német mozgalom egyik irányában Berlin felé, más oldalon Pétervár felé terjed. A kormányok számszaporodása mind bonyodalmasabb a helyzete, amelybe belcsendül annak a jelezésnek radet kövelelő hangja, amelyet Foch hadvezér szövegezett meg.

A békekonferencia eseményeiről szóló híreink itt következnek:

Német-oroszok kavargják a bonyodalmat

Bukarest, okt. 15

A „L'Indépendance Roumaine” írja: A balti tartományokban a helyzet egyre rosszabb. A legutóbbi napok eseményei a következők:

Von der Goltz, akit visszahívtak Németországba, a kinevezés helyébe von Eberhardot nevezik ki, kövelelő alárendeljenek, Bischoff őrnagynak, a vashad sávját vezérnek példáját és proklamálta a felkelést a berlini kormány ellen.

Egyszerre kezd meg a küzdelmet a balti köztársaságok és a polszvisták ellen.

A németanarkisták táborának — akik nem ismerik a többé a birodalom autoritását — és az abszolútisták közt létező a meg egyezés. Egy nyugati orosz kormány alakult Berlinben, ezekben az antant pártú északi orosz kormányal. Ez is abszolútisták áll, mint a Mtauban működő harmadik német orosz kormány.

A német hadsereg megkezdte a támadást Riga ellen, ami világot vet Letóniának a békekonferenciához intézett felhívására.

A legújabb tanács meghallgatta a Németországban adandó válasz tervezetét, amelynek kidolgozásával Foch marsall volt megbízva.

A legújabbban történt események kövelelőében eh' utózták, hogy kiegészítéseket csatolnak hozzá és módosításokat tesznek rajta.

Közbejött az antant

Bukarest, okt. 15

A „L'Indépendance Roumaine” írja: Pénteken este adták át az antant válaszát Berlinben. Német-oroszok a balti tartományok kiűritésére vonatkozó közeleire. Ezt a választ hűfőn teszik közzé

Párisban, lehetséges azonban, hogy a német kormány vasárnap közölni fogja.

A jegyzék tervezetét Foch tábornagy készítette a tanács tegnap megtette a legutóbbi események megkövelelő javításokat és kiegészítéseket.

A szövetségesek elfogadják, hogy egy szövetséges bizottság ellenőrizze a berlini kormányok Kurland, Lettánia, Litvánia és Észtónia kiűritése tekintetben tett intézkedéseit és esetleg határozottabb intézkedéseket hozzon javaslatba, melyeknek végrehajtását a helyszínen ellenőrizze.

Dorpatban tárgyalnak Csicserinrel

Bukarest, okt. 15

A „L'Indépendance Roumaine” írja: Heisingerből jelentik: Rivalda szerdán érkezett távirat tudatja, hogy Csicserin az orosz szövetséges társaság nevében elfogadja a békefolyalások színhelyét Dorpatot. Azt kéri azonban, hogy a békefolyalásokat kezdjék meg október 12-én.

A németek bevonultak Rigába

Nagyzeben, okt. 15

A sajtóirada közli: Heisinger tábornok csapatai Rigát támadják. Mitauban német-orosz kormány alakult, amely a berlini kormányt nem ismeri el.

Lyoni távirat jelenti, hogy von der Goltz csapatai Rigába behatoltak.

Ostrom indul Fiume ellen

Bukarest, okt. 15

A „L'Indépendance Roumaine” írja: D'Annunzio fűvei katonai parancsnokként Ceccherini tábornokra ruházta, ki a firenzei hadtest parancsnoka volt, de elhagyta ezt a várost és Fiume felé ment, miután nyilatkozatot bocsátott ki, melyben kijelenti, a királynak tett hűség sküje alól felmenti önmagát. D'Annunzio önkéntesen elfogadta a „Persia” nevű gőzhajót, amely fegyverekkel szállított. A város bőségesen ellátta megítélés szerűekkel. A tárgyalások D'Annunzio és a kormány között meghiúsultak. Az ostromló csapatok fraterizáltak az ostromlók által.

Az olaszok nem értik Anglia fenyegetésait

Bukarest, okt. 15

A „L'Orient” írja: Még emlékezetben van a Sifant-ügynökségnek az a távira a, melyben bejelentette, hogy a britkormány meg-

lepését szándékozik kifejezni az olasz kormányról, a fölött, hogy a fűmei törvénytelen helyzet meg egyre terjed. A „Temps” szerint ez megfelel a valóságnak és a brit kormányt nyilatkovalón az a szándéka, hogy az olasz kormányt arra bírja, hogy a lehető legrövidebb idő eláti végéi vesse annak a helyzetnek, amelyet Fiumében D'Annunzio föllépése teremtett.

Egy olasz újság, a „Gazzetta del Popolo” írja erre vonatkozólag:

— Olaszország nem érheti meg és semmi esetre se lehet kitéve Anglia részéről jövő hasonló fenyegetéseknek. Ha meggondoljuk, hogy Anglia valószínűleg gyarmatosítást égett és hogy nem akarta felhívni a lordok egyezményét, valóban érthetetlennek látszik, hogy Anglia még szót emelhesen Itália ellen csakis azért, mert ez nem dughatta be fűeit azoknak az olaszoknak kiállításai elől, akik s gittéget kérték a fenyegető horvát elnyomás ellen.

Ausztria békéje a románokkal, lengyelekkel és csehakkal

Nagyzeben, okt. 15

A sajtóirada közli: Az osztrák nemzetgyűlésen Renner kancellárnak Auszria pénzügyi helyzetéről merdixi kijelentéseit tárgyalta. Renner a tárgyalás során kijelentette, hogy a csehizolációk részéről Tuczakiel, a lengyel részéről Szuizakyal és Románia részéről Diamardyal ténác közléseket fogadtak. A tanácskozás célja az volt, hogy mivel Ausztria tényleg nincs ezekkel az államokkal h diaállapotban, a diplomáciai érin kezét a legördidebb idő eláti fölvegyék.

Dr. Renner államkancellár kijelentése szerint nem lehetetlen, hogy Németország a „Drauscha Alpen ad” nevet fogja fölvenni.

Téli hadjárat Leninek ellen

Bukarest, okt. 15

A „L'Indépendance Roumaine” írja: Paderevsky, a lengyel köztársaság elnöke Londonba érkezett, hogy tanácskozzék Lloyd George-sal Keletgelicia kérdéséről és a bolsevikiek elleni téli hadjáratra egy hadsereg felállításáról.

Jól megy Angliának

Bukarest, okt. 15

A „L'Orient” írja: A londoni kereskedelmi kamara ülésén a kamara elnöke, Auchland Gddes, kijelentette, hogy a chese kinevezett a jelenlegi jól b alkalom Anglia kereskedelme és ipara számára. Minden nemzetnek van ezülsége valamire, mit csakis Anglia szállhat. A német gyárak részben, vagy teljesen szűnőnek, mert nincs nyersanyagjuk. Geides azal végezte beszédét, hogy egy nemzet nincs ez üzleli élet terén kedvezőbb helyzetben, mint Anglia.

Vádek a bolgárok ellen

Bukarest, okt. 15

A „Vitorul” írja Lyonból: A „L'Homme Libre” megkérdezi, hogy az összes bolgár lapok elégedellenek a szövetségesek ellen a békefeltételek miatt, jóllehet a bolgárok jelentékenyen kegyes elbánásban részesültek. Emlékeztetni kell mindenkit azokra a büncselekményekre, melyeket Görögországban, Szerbiában és Romániában elkövettek. Ezeknek az államknak a küldötti emlékiratok a főleglők össze a leggyűlöletesebb tényeket, melyek a világ elé tárják a bolgárok bűnösségét. Igaz, hogy Bulgária is hátkozik az ellenségei ellen elkövetett cselekedetekre, azonban a vizsgálat nem igazolta ezeket.

Éhínség, anarkia Moszkvában

Bukarest, okt. 15

Az „Ad-Verul” írja: A „Berliner Tagblatt” jelenti, hogy Moszkvában a szociális forradalmi szervezetek szaporodnak. Sokolov népbiztos, akit Stockholm-ba küldtek a nagyhatalmaknak tanács békéjéről, céljából, meggyilkolták. Marekiv tábornok ellen is halálra ítélték a merényletet követően. Ugyanazon nap Keresztvárosból érkezik, hogy a „Maffa” Tiszta” szerint Moszkvában éhínség uralkodik, amely borzasztó elhanyagolt. Az anarkia pedig növekszik.

Bécs megeszi a gobelint

Bukarest, okt. 15

A „L'Orient” írja: Bécsből jelentik, hogy a műkincsek eladása nemcsak a megkezdődik. Legelőször kilencszáz gobelint adnak el, amelyek valaha az udvar tulajdonát képezték.

Az eladáshoz befolyó jövedelem, melyet kétszáz millióra becsülnék, Bécsnek kilenc napi élelmezését teszi lehetővé.

Bécs, okt. 15

A „Vitorul” írja Naue-ből: Bécsből tudatják, hogy L. wenzel második államtitkár a nemzetgyűlés élelmezési bizottságában kijelentette, hogy Ausztria élelmezési szempontból katasztrófális helyzet előtt áll. Bécs élelmezése csak egyik napról a másikra történik. A lisztadagokat a jövő héttől kezdve még jobban lecsökkentik. Még szomorubb a káposztával való ellátás. Ötvenezer vagon káposztára volna szükség, de megegyezni nem lehet.

Csak dolgozó embernek van létjogosultsága a mai társadalomban.

1. 21. és 22. az. paragraf módosítása

1. Vétkezőknek nevezetesen azoknak, akik a közbizalom, rossz szándékkal, nyilvános helyeken, állomásokon, vonaton, utcán stb. akár igazságtalán képzelt cly híreket közölnek, országot, megjelölésével károsítanak, melyek a hadműveletekre, hadi tevéységre és csapatellátásokra, katonai hatóságok rendelkezéseire vonatkozóan más, a román hadseregével illető kérdésekre vonatkoznak.

2. Mindenek büntényt képeznek, a szektorok itéleti és büntetését vonatkozóan a mint első és utolsó közzéadás, egy évig terjedhető fogházi büntetés és 2000 lei pénzbüntetéssel büntetendők.

Ha a fenti tényeket kémskedő vagy árulási szándékból követik az az érvényben levő hadi büntetés törvények lezárni alkalmazva.

Az erdélyi ellenőrzési zóna parancsnoka: MARINESCU ezredes

A klinikákat átvették

**

Kolozsvár, okt. 15

(Saj tud) A kormányzótanácsnak ismerets rendeleto alapján tegnap megtörtént a kolozsvári „Karolina Országos Kórház” egyetemi klinikáinak az átvétele.

Az átadás, illetőleg az átétel megújhe és a kórházról Hatiszán Gyula dr. jelenlegi orvoskari d kón tegnap délután négy órára egybehívta a klinikák addigi magyar vezetőit, az orvosokat és az újonnan kinevezett tanárokat. Hatiszán dr. rövid beszédben megköszönte a magyar orvosok fáradságtalan munkásságát, amelyet a mostani időkhöz is letelepítésen, eladósra és önzetlenül végezték. Külön megemlékezett a vezető tanárokról, akik a kórházat mintaszertör, példás renábera vezették. Beszéd végén felkérte a klinikák ideiglenes vezetőit az osztályok átadására. Ez a legteljesebb nyakken ment végbe. Az aktusról közzétett jegyzőkönyvvel voltak fel, amely után az egyes klinikákat a következők adták, illetőleg vették át:

A belgyógyászati klinikát Hatiszán Gyula dr. kinevezett rendes tanár vette át E. f. Aladár dr. rk. tanártól.

A szülészeti és nőgyógyászati klinikát Gágoria Csilla dr. rendkívüli tanár Kucz Andr. első tanársegédétől vette át.

A sebészeti klinikát V. d. Kovács Kamil dr.ól átvette Jakabovits Jakab dr.

A bőrgyógyászati klinikát Hatiszán Gyula dr. vette át Tatár Csilla dr. tanársegédétől.

A szemészeti klinikát vezetője Ditró Gábor dr.ól Mihail dr. rendkívüli tanár vette át.

A fil. or. és gége-klinikát Molnár dr. rendkívüli tanár vette át Gyergely Árpád dr. rendkívüli tanártól.

Az elmeosztály vezetését Benedek László dr. megantónér eddigi igazgatótól átvette dr. Uechie. A borotvái intézetet Poplián dr. rendkívüli tanár vette át Dávid János dr. tanártól.

A kórházban tartóztatott Vasliu dr. a törvényzéki orvosai intézetét pedig Mészáros dr. vette át Zachar dr.ól.

A kórházszociális intézet vezetőjét Riegler Guszáv dr. tanártól átvette M. d. Kovács dr.

A végzetési intézet új vezetője Ostrovoich dr. lett.

Az átvételek megtörténte után a klinikákban bent lakó tanárok és orvosok nemcsak megkezdik a kiköltözködést. A távozó orvosok szívélyes szavakkal elköszöntek a visszamaradt ápoló és segédnőmunkásoktól, azután kivonultak a kórházból.

A volt kórházi orvosok legnagyobb része rendelet nyit Kolozsváron, míg mások szanatóriumot létesítenek, egyesek pedig — hirszerint — elítávoznak a városból. Nagyvárados Benedek László nyit ideiglenes szanatóriumot, a többi tanárok meggyőzést Kolozsváron maradnak.

A klinikák tudvalevőleg ideiglenes igazgatás alatt állottak az egyetem átvétele óta, mikor a katedrálval bíró tanárok távoztak az egyetemről. Most az ideiglenes igazgatók adták át a klinikákat és vettek együtt távozt az egyes orvosai személyzet.

Uj jegyzék a Clerk beszámolójának eredménye

Az antant bizik Románia barátságában — Az új bizottság Budapesten — D'Esperay tábornok tárgyalta a szegedi munkásokkal

Bukarest, okt. 15

A „Diminosta” írja: Sir George Clerk romániai köldtészéről beszámoló előzetes jelentésében, a legfőbb tanács új jegyzékét szerkesztett, melyet a négy szövetséges nagyhatalomra négy meghatalmazott miniszter újon fog Bukarestbe is eljuttatni a kormányhoz. A jegyzék általában azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyek Románia és a szövetségesek közötti viszonyra vonatkoznak. Kifejezi egyúttal a szövetségesek abbaí reményességét, hogy

Románia kifogástalan egyelőrtésben fog dolgozni a szövetségesekkel.

A jegyzék másolatban megküldött és a román békedelégátusoknak is.

Ismeretlen a jegyzék

Bukarest, okt. 15

A „Vitorul” írja: Bizonyos politikai körökben beszélték az érte, hogy a kormány állítólag, a Sir George Clerk köldetésével és zsefügyében, jegyzékét kapott Párisból. Más oldalról megálapították, hogy a jegyzék négy meghatalmazott miniszter úján küldötték meg a kormánynak, hogy

bizonyosak legyenek a jegyzék közzévetésében.

A jegyzék tartalma ismeretlen.

Elindul az antant-bizottság Budapestre

Bukarest, okt. 15

A „Vitorul” írja Párisból: A legfőbb tanács pártker jövéhagyta azt a tervet, hogy nemzetközi bizottságot küldjenek Budapestre. A bizottságot gyorsan összeállítják és Budapestre indítják. Feladata az lesz, hogy a hadianyagokat összeírja és leltárt készítsen.

Szeged, okt. 15

Franchet D'Esperay tábornok, az antant belati hadseregének főparancsnoka, szerdén reggel Troubridge a gol tengernagy, a budapesti angol misszió vezetőjének kísérelében, táborkerával, angol, román és szerb összköltő kísérettel Budapestől autón Szegedre utazott. A tábornok a francia kormányszócsón elcsarabban De Tournadre és Charpy tábornokokkal tárgyal, másnap pedig dr. Dobay Gyula sz g d i kormánybiztos, dr. Somogyi Szilveszter polgármestert és a szegedi munkásság öitagu küldöttségét fog d a.

Franchet D'Esperay tábornok Szegeden létezőzatta a magyarországi antant missziók vezetőit a legfőbb tanács állapontjáról a magyar kérdési illetőleg, majd a szegedi munkaküldöttséget fogadta, melyet Ablaka György, a szegedi szociáldemokráta párt elnöke vezetett.

— Mi a véleménye a munkásságnak a Friedrich kormányról? — velt a tábornok első kérdése.

— Friedrich-kormányt — felelt Ablaka György — nemcsak a munkásság, de még a liberális polgári pártok sem támogatják.

— A szociáldemokrata párt — kérdezte tovább a tábornok — hogyan gondolja megoldhatónak a vélséget és kik volnának azok a férfiak, akiknek a személye garancia volna az ország békéjének biztosítására?

— Koslációs kormány alakulása úján — felelt a munkásság vezetője.

A munkások ezután felsorolták egyenként az azokat a polgári pártokat, amelyekkel a szociáldemokráta párt hajlandó volna együtt működni.

— És név szerint kik volnának azok a férfiak, akik az öök véleménye szerint az ország sorsának tisztázására alkalmasok volnának?

A munkások felsorolták a liberális pártok ismert vezetőit, a szociáldemokraták részéről Gramont, Peidit és Paert.

— Mi gonny győzzenek, — fogta be a tábornok a beszélgetést, hogy politikájuk mindig egyenes és becsületos legyen. Erre aznap időjén Károlyi Mihályt is figyelmeztette.

Franchet tábornok jegyzeteket készített a beszélgetésről és minden adatot feljegyzett. A tábornok ezután — este 10 órákor — elutazott Szegedről.

Népek Birósága

Bukarest, okt. 15

A „Vitorul” írja Lyonból: Jelentik, hogy Dánia kormányja törvényjavaslatot terjeszt a Népek Ligéjhez való becsatlakodásának kifejezésére. E kérdés előkészítésére küldött bizottság még külön javaslatot is dolgozott ki egy nemzetközi ellendő joggyi bíróság létesítésére. Az indítvány szerint a Népek Ligéje minden tagja számára egyesítő befolyás bizottságok a bírósági tagok kivételével.

Interparlamentáris konferencia

Bukarest, okt. 15

A „Vitorul” írja Lyonból: 1914 óta először öli össze Genfben az interparlamentáris tanács Wear-dalia lord elnöklése alatt. A tanács a Népek Ligéjét, mint az emberbaráti célok egyedüli reményességét ödvözteti. Legközelebbi ülését a konferencia 1920 nyarán, Stockholm-ban fogja megtartani.

Dolhai vasgyár és Ásó-, kapa-hámor ismét teljes üzemben!

Megrendeléseket úgy kereskedelmi érukra, mint gépöntvényekre elfogadunk.

DOLHA, RÓKAMEZŐI VASGYÁR ÉS ÁSÓ-, KAPA-HÁMOR Melchner-Testvérek

U. l.: Levelezések és kérdézősködések kizárólag központi irodánkhoz: MELCHNER-TESTVÉREK Szatmár, letézendők.

A francia kamara az általános lefegyverzésért

Cachin nagy beszéde — Elfojtják a német militarizmust — 441 szavazattal egy ellen

Páris, okt. 15

A „Le Matin” írja: Pénteken délután a kamara második ülése a francia parlament André Lefevre indítványával.

Immeretes, hogy André Lefevre azt kívánja, hogy a francia kormány új tárgyalásokat indítson a vesztett békes tárgyalásokról. A bizottság, bár hiányzott André Lefevre kívánságának, kompromisszumos szöveget fogadott el, mely Németországot bizítja az esetleges tárgyalásokból és megkérte, hogy a lefegyverzés egyes hadianyagok gyártásának beállításával kell biztosítani.

Lefevre nem csak a bizottság szövegéhez csatlakozni, amit párhuzamosan kerekben kijelentés és ajánlásokat fejtett ki, hogy javaslatát nem szavazták meg a békeszerződés előtt.

Marcel Cachin, aki André Lefevre után szólt, emelkedett, tovább ment. A militarizmus megszüntetésére kéri a németeknél, ha az egész világon.

A „L'Humanité” a következőkben közli Cachin beszédét:

A szociálisták messzavariák, mondta, Lefevrenek Németország lefegyverzését kívánó javaslatát. Ezt a lefegyverzést a szövetségesek annyira nem kívánják, hogy a Rijnra túl ó eldőljen a lovárok és a szilárd szuszak a szellemi engedelmeskedésük miatt. De miért akarják Németországot lefegyverezni? Mi késszük vagyunk azt kívánni önkéntől, hogy tárgyalásokat kezdjenek a szövetséges hatalmakkal és Németországgal. Németországnak teljes lefegyverzésre végezt, de nem akarunk itt megállni. Miniszterelnökünk aláírta volt Wilson 14 pontjának elejét, amely az általános lefegyverzést kívánja.

A népek ezért hirtelre, hogy ez a háború az utolsó lett legyen és hogy többé egyet ne öljünk. A kérdés tehát sürgős.

Anglia, mikor a szövetségesek lemondta arról, hogy a tengerek szabadságát megvalósítsák, az első csákányütést tette azon az épületen, amelynek építését a harcoló népek ártok, de vissza kell térni erre. Bizonyos, hogy kényes dolog újól megkezdeni a tárgyalásokat. Meg kell kezdenünk mégis, hogy nagyobb szerencsés sikereket érkezhessünk. André Lefevre ezt mondja, hogy Németországnak hadserege van. Nem segíthetünk nekünk ennek a felállítását?

Barthou és hargonszóló közbe: — Foch marsall halogezett, hogy a németek által átadandó géppuskák számát redukálják. Ez az igazság. Erzberger kérésnek támogatására ezt hozta föl, hogy ezt az ötöt a géppuskát az esetleges forradalom ellen lehet használni.

Cachin kimutatta, hogy emberek és hadianyagot hagytak Németországban az orosz forradalom elleni küzdelemre. Azt mondják, von der Goltz Pétrov ellen kérték vonulni. Denikin ügynökei önkénteseket toboroztak Németországban, nem csak Goltz hadserege, hanem Denikin hadserege számára is.

— Minékünk egy ideál volt — kezdte — amely abban állott:

a háború végétől a nép nem csak a német militarizmusnak, amely kétségkívül a leggyűlöletesebb és legveszélyesebb volt, hanem mind a militarizmus lefegyverzését várta.

— Erre jöjék megmondanom önöknek, hogyha nem teszik ezt meg, az általános nyugtalanság növekedni fog. Önök nyugtalankodnak azon mozgalmak gyakorisága miatt, melyek a népeket megzavarták. Ha a jelen időtől számítva bizonyos idő alatt nem lesz minden militarizmus ha-

CONRAD TÁMAD

Kirohasás a német tábornokok ellen — Vádok és leleplezések — Károly udvara körül

Kolozsvár, okt. 15

Sok vesztett csatája után most ismét támadásra indította fegyvereit Conrad báró, a szerbiai volt vezérkari főnök. Utólag támad és fegyvere a betű. Tiszta szövegét magát a bíróságnak eljuttatott, mert érzte, hogy sok bűn terhelt a lelki és a szellemi terjesztés anyagától betűket egy vadításba, hogy másokra terjessze a felelősséget. Vádat, támad és leleplez és ezért csak édekség van abban, amit mond.

A háború resz szelleme

Bécs, okt. 15

Egész Németországban nagy keletkezés van annak a könyvnek, amelyet „A katasztrófa útja” címen Nowak Károly bécsi újságíró adott ki. Nowak a Conrad báró bizalmasa és a könyv azokat az adatokat tartalmazza, amelyek a volt vezérkari főnök bocsátott leírásaira. Az egész könyv leírásokról része az, ahol a háború betű történetét és különösen a szövetségesek egymáshoz való viszonyát ismereti. Ebből a szempontból a könyv valószínűleg vádhat a német szövetségesről. A könyv elismeri ugyan a német hadsereg nyerszerű voltát, de elhárítja ezt a júnker szellemmel telített kesztet, amely a háborút vezette és minden dicsőségét a maga számára akarja leírni.

Legtöbbek között képviselője ennek a katonai kesztetnek — Conrad ezirint — Falckenhayn tábornok volt a német vezérkari főnök, aki először nyilván kimondja, hogy az egész háború resz szelleme ő volt. Ő hozta elő a háborúban az elindítását és felelős a rendszerét és ő vezette egy a háborút, mintha ez kizárólag Németország ügye volna. Falckenhayn egyáltalán nem törődött a szövetségesekkel és úgy viselkedett, mintha Németországnak semmi köze ne lenne a háborúhoz.

Elűnt egy hadsereg

Falckenhaynnak ez a rézete szívesen szót a leírás a háború első hónapjaiban, amikor a katonai konvenció ellenére az osztrák-magyar hadsereget hónapokon át megvárta helyre az akkor még hatalmas Oroszországgal szemben,

ott, akkor nemcsak a mentő egységek fogtak bekövetkezni.

Ezután Viciani emelkedett szóhoz, majd az elnök felolvasa, Lefevre javaslatát, következő ponttal:

A kamara felelőssé a kormányt: 1. Lelesítsen Wilson elnökkel meg egyeztetést a nehézt az Egyesült-Államok ratifikálta a békeszerződést, a népszövetséggel hívassák össze;

2. bizta meg a francia delegátust, hogy javasolja azoknak a rendszabályoknak tárgyalás alá vételét, amelyek a fegyverkezés fokozata csökkentése által, végre az általános lefegyverzésre vezetnének.

Ezt a vádlót Renaudel és Thomas írték alá. Lefevre visszavonja a javaslatát, mire a Renaudel-Thomas-féle határozati javaslatot fogadják el 441 szavazattal 1 ellenében.

Mindössze egy hadsereget küldött látszat szerint segítségére, de tulajdonképpen Kelet-Európa védelmére. Ez volt a Pittwits féle hadsereg, amelynek meg a revéról sem történt semmi említés az egész világháború alatt, valamint arról sem, hogy ez a hadsereg végül az első ütközetben olyan vereséget szenvedett, hogy megsemmisült.

Lucktól Bresztig

Még sokkal érdekesebb és talán kiérdekelőbb az az esemény, amelyet az az eseményről írtak, illetve az a szöveg. A német vezérkari főnök a lucki átjárás után kéz alatt azt a hírt terjesztette el, hogy a veresége Conrad elnök Falkenhayn tudta nélkül indította meg az orosz offenzívát és csapatokat vont el az orosz fronttól. Conrad ezzel szemben határozottan állítja, hogy az orosz offenzíva először a német hadvezetőséggel egyetértéssel történt. Ezzel szemben Conrad azt a leleplezést adja, hogy a szerencsétlen vereséget offenzívát megkezdte elhalgatta és a moralka hadvezetőséget felfüggesztette.

Rendkívül érdekesen kritizálja a könyv a német hadvezetéseket és ismereti az általuk elkövetett stratégiai és politikai hibákat Hindenburg és Ludendorff, mikor már Auszria is becsapta a háborúba és legfőbb abban lehetett reménykedni, hogy egyenlőben tudják tartani az erőt, még mindig nem ismerték fel a helyzetet, hanem újabb orosz offenzívát indítottak. Mikor pedig lehetett ünni a brsz-litovszki zöld szálhoz és igen nagy szükség lett volna ügyes diplomatakra, a katonai párt kard seregszével felborította a már majdnem készen levő engedékeny német bekefelleket.

Árulók a Károly bizalmasai

Isen leírja véleményét mond a könyv Falckenhayn udvaráról. az árulás a legveszélyesebb körökbe becsúszott. Olyan dolgok, amelyek a leírásukban a hangzók el néhány nap múlva az enlont újságában lehetett olvasni.

A érdekesség könyv első célja ugyan az, hogy Conradot fétre mossa, de a mellette mellett is érdekesség a könyv, amely egyáltalán nem meggyőz és rendesen érdekel a huzta, ami a magyarokra kedvezőtlen.

5245. szám.

Körrendelet

Ujleg köztudomásra hoztak a polgári személyeknél feltalálható fegyverekre és eszközökre vonatkozó és a f. év május havában módosított 1919. 3. számú rendeletnek intézkedései.

a) Abszolút meg van tiltva bármilyen fegyverek és úgynevezett fehér fegyverek viselése vagy megőrzése úgy mint: kardok, oldalfegyverek, jabszabók, öklözök (boxer) török vagy spádás botok stb., ugyanint bármilyen fegyverek, vagy robbantószerkek (puskapor, dinamit, ekrazit, töltények, gránátok, bombák stb.)

b) Azok, akik ilyen fegyverekkel és löszerekkel bírnak, kötelesek azokat a legközelebb fekvő katonai parancsnokságnak elismervény ellenében beszolgáltatni.

c) Az a) és b) pontok alatti rendelkezések nem teljesítése vagy a vétke, valamint azoknak részéről is, akik tudomással bírnak nevezett fegyverek és eszközök más személyeknél való létezéséről, de ezt nem jelentették be, 10 évre való elzárást és tízezer lei (10.000 lei) pénzbüntetést von maga után.

Tekintetbe véve, hogy némely helyen még található fegyverek és löszerek olyan polgári személyeknél, akik azt állítják, hogy nem ismerték az orron vonatkozó 3. számú rendelet intézkedéseit — a statáriális törvények 6. sz. cikké alapján

elrendeljük:

1. 1919. év október havának 20-ik napját utolsó határidőül tűzzük ki a nevezett rendelet intézkedéseinek végrehajtására.

2. A helyőrségi parancsnokságai, a Törvényszékek, a Csendőrség és a bűzhatóságok (Rendőrség) összes illetékesei beszúdják az összes fegyvereket azoktól, akik nem rendelkeznek külön engedéllyel a fegyverviselésre.

3. Mindezek, akik ma közérdekből fegyvert viselnek (roadőrök, erdővédek stb.) egyeztetve azok is, akiknek ma személyes érdeküknek megvédésére, avagy más célból speciális fegyverviselési engedélyük van, legyenek azok a katonai, vagy a polgári, avagy a Comandamentul Zonei de Supraveghere Pretoriatól avagy a fegyvereket megterhálják, csak az engedélyeket kell átadni és pedig a városi lakosság — a törvényszékeknek, — a falun lakók pedig a csendőrségnek.

4. A Comandamentul Zonei de Supraveghere az egyedüli törvényes hatóság, amely a jövőben a fegyverviselés engedélyezheti.

5. A jövőben bármely magán személy, akinek saját személye, vagy vagyona bűzhatóságának megvédésére fegyverviselésre kétségtelenül szüksége van, erre vonatkozó kérésekkel járuljenek az illetékes csendőrszázadhoz, aki minden egyes esetben meggyőződést szerez, arról irásbeli véleményt ad, mely után a prefektus véleményét is kikérve, azt a Comandamentul Zonei de Supraveghere-hoz kell felterjeszteni.

Comandamentul Zonei de Supraveghere.

General de Divizie

(ss) Fetala hadseregtáparancsnok.

Bélyegzőket olcsón és gyorsan készítt Bernát bélyegzőgyár Mátyás Király-tér 32.

DR. GRÜN A. LIPÓT

(okl. ügyvéd) törv. bej. és hat.

„Kereskedelmi és Általános Ügynökség”-i irodája

(Deák Ferenc u. 47) elvállalja: ingatlanok, erdő, bányák, mezőgazdasági, állati- és növényi termékek adas vételének és bérletek közvetítését, kölcsönök és finanszírozások kieszakozását, házak kezelését, kereskedelmi társaságok alakítását, felszámolását és egyeztetéseket keres: túlvilági, követelések incozsoját és minden az ipari és kereskedelmi szakmába végző megbízások teljesítését úgy a bel- mint külföldön.

HIREK

A „blokád”

Az általános aprópénzhiányon valamint a könnyített fog az a körülbelül két milliárd aprópénz, melyet a Bécsből érkezett pénzvonal a fehérpénzek kicserélése alkalmából magával hozott. Az aprópénzt zár alá helyezte a paraszti ládafiókja. A segény ember azonban vízzel főz, ha a borát megitta s a zegény fűpincér pedig — kinek most korg az apró pénzes tarsolya — úgy segít magán, hogy apró rózsaszín, meg zöld tikecskéket adogat vissza a törzsvendégeknek 10 és 20 filléres helyett, melyeket azután bevált. Ezeket nevezte el a rikkancshumor: „blokád”-nak. A kávéházi vendégektől került a rikkancsokhoz s az ő kezükön át terjed városra zerte a „blokád”.

A pénzvonal — melynek eredménytelen újról a „Keleti Újság” adta az első hiteles tudósítást, a számszerű kalandos hírekkel szemben, — lebeszélte Nagyszombatba. Most ott teljes erővel megindult a lebélyegzés munkája. Tekintve pedig, hogy körülbelül másfél száz milliót kitevő külföldi bankjegyet lebélyegzésről van szó: ez még egy néhány napot igénybe vesz, de biztos a veszik, hogy az erdélyi s jelesen a kolozsvári pénzüntételek a jövő hét folyamán már birtokába jutnak a régén nélkülözött kékpénznek. Most ezek az intézetek azon igyekeznek, hogy lehetőleg megfelelő aró és váltópénzkvótát is biztosítsanak maguknak, amikben az erdélyi piacra nagy a hiány.

A jövő hétre várható tehát, hogy megszüntjön a kolozsvári blokád, vagy legalább is enyhüljön.

— Szentmiklósi József halálának szerkesztéséről szóló híreket a „Keleti Újság” szerkesztéséről dr. Zsigmond István felelős.

— A kolozsvári egyetem francia tanárai. A „L'Orient” írja: Október hónap folyamán meg fog érkezni Kolozsvárra az a francia tanár, kik megbízást kaptak, hogy előadásokat tartsanak az egyetemen.

— Megnyílik Erdély és Lengyelország között a postaforgalom. A posta- és távírdalgazgatóság közli, hogy Lengyelországgal a levélpostaforgalom október 16-án meg fog nyílni. Felvesz a posta levelezőlapokat, leveleket, árumintákat, üzletipapírokat és nyomtatványokat. Ajánlott küldeményeket csak utánvétel nélkül veznek fel. A viteldijakra és a küldemények elfogadhatóságára nézve a csehszlovák forgalomra vonatkozó feltételek az irányadók.

— Hock János megnevezi a Tisza merényletét. Budapesti jelentik: A Tisza István elleni merénylet ügye még mindig erősen foglalkoztatja a magyar közvéleményt. Hozzájárul a merénylet megvilágításához az a sok új nyilatkozat és adat is, amely csak most kerül napfényre. Ezek közé tartozik Hock Jánosnak egy újabb író előtti teli nyilatkozata, amelyben teljes határozottsággal Pogány Józsefet, a katonatanács volt elnökét nevezi meg Tisza István gyilkosaként. Hock elmondja, hogy az ő egyéni befolyása meggyőzte Károlyra az újabb író köveit első hetekben. Ez időtől kezdve Károlyi főle mind jobban elítélte Pogány személyes befolyása alá került Kijelentése továbbá, hogy ha mindezen tudni akarják ki őt meg Tisza István meggyőzte: Pogány József őt meg Piliánatvi csend következett. Így — — — — —

— Meghívó az angol vásárra. A bukaresti brit konzulátus értesítette az erdélyi kereskedelmi és iparkamarákat, hogy 1920 február 23-ától március 5-ig Londonban nagyipari vásárt rendeznek a melynek kiegészítő részét fogják képezni a Glasgowban és Birminghamban rendezendő kiállítások. A kiállításra beérkező ipari termékek jegyzékét a kamarák ak megküldik. Az angol főkonzulátus a kamaráknál jelenlévő érdekelteknek egy későbbi időpontban fűzeteket is fog küldeni, amelyek az ipari vásárra vonatkozó tudnivalókat tartalmazták.

— Hadbírói ítéletek. Az I. gyaloghadosztály prefóra a következő ítéleteket hozta: 1. Kuci István (Töröksejtemniklós), mert utazási igazolvány nélkül utazott, 2000 lei pénzbüntetésre. 2. Prager Artur (Budapest), mert utazási igazolvány nélkül utazott, 60 napi elzárásra és 1000 lei pénzbüntetésre. 3. Bolog József (Budapest), utazolvány nélkül való utazásáért 60 napi elzárásra és 1000 lei pénzbüntetésre. 4. Mihályak János (Kisjenő), hamis hírek terjesztéséért 30 napi elzárásra és 1000 lei pénzbüntetésre. 5. Creca Ferenc (Arad), a román nemzet ellen elkövetett sértéséért 1000 lei pénzbüntetésre ítélt.

— Buza bőven kapható. A brassói kereskedelmi és iparkamara tudatja: A kamarai hivatalos értesítések szerint Aradon és Temesváron elegendő mennyiségben lehet búzát kapni a termelőkétől, métermézeinként 120 koronáért.

— Lovásypárt Szegeden. Budapesti jelentik: Lovásy Márton, pártjának több vezetőjével Szegeden járt. A szegedi polgárság négyülést tartott, amelyen Lovásy nagy beszédet mondott. A négyülés megállapította a szegedi Lovásypártot.

— Százmillió arany kölcsön a németeknek. A Reuters-ügynökség jelenli, hogy egy német misszió az erztentini kormánnyal egy százmillió arany pez tákban nyújtandó kölcsönről tárgyal. A pénzt Németország élalniazerek vásárlására fogja fordítani.

— Félszületés mint halál. A „L'Orient” írja: A francia hivatalos lap közli Franciaország népszéki statisztikáját 1918. évről. A kimutat sok azt a zomorú tényit állapítja meg, hogy a halálesetek mindenütt túlszaporítottak. Egyes számok egyenesen rémisztők. Így a Szajadobawegben 89 658 haláleset és 48 222 születést jegyeztek fel; Alószajja megyében 33 944 haláleset és 16 860 születést; a Bouha d' Rhoneban 24 199 haláleset és 10 261 születést, a Grondeban 21 660 haláleset 8 993 születést szomban. A halálesetek növekedésének aránya a születésekkel szemben min-

denült nagyobb. A halálesetek túlszaporításának aránya tízszer lakosra vonatkoztatva egyik évről a másikra 71-ről 121-re emelkedett. A sőtét kép egyetlen vigasztaló pontja az, hogy gyök abban ház sodnak. Így, hogy a vésások száma is emelkedik. A vésások száma az 1917 évi 4572-ről 1918-ban 8121-re emelkedett.

— A korona árfolyama. A kolozsvári pénzüntételek értesítése szerint Széjeben a korona árfolyama ismét némi javulást mutat. A későbbi érkező budapesti lapokban közölt alacsonyabb árfolyamok már túlhaladtak. A korona árfolyama a legutolsó értesítés szerint 11 centime.

— Zavargások és ostromállapot a Saar-vidéken. Saarbrückenből jelentik: Andener táborok felragasz újja a következő kiállításnyit tette köze: Délután négy óra óta Saarbrücken utcáin zavargások folynak. A nyugaton és rend fenntartása érdekében, mint a Saar-vidék legfőbb parancsnoka, az egész Saar-vidék fölött elrendelem az ostromállapotot.

— Életmentő angol tiszt Budapesti jelentik: Jaficz Matild és Horvák Antónia csókkirándulása indult a Dunán. Találtak egy angol motorcsónakkal. A két lány csónakja a hullámzásban felborult, mind a ketten a vízbe estek. A moorcsonokról egy angol tiszt azonnal utánuk ugrott és a két lányt kimentette.

— Klorofornes merénylet a resicai személyvonaton. Temesvárról jelentik: Czaran Traján szombaton este a resicai vonatra szállt fel. Egy másodosztályú úres fülkében fogalt helyet és szemmel gyenul se vett észre. De mikor a zsidovini állomásra ért a kalauz kinyitotta az ajtót és égő lámpával a kezében a jegyet kérte, az a különös érzése volt, hogy mély álomból ébredt fel. Egészen kibútnak érezte magát, észlelnszereleje a pézre után nyúlt, amelyet kabája belső zsebében tartott. Ekkor azonban rémülten vette észre, hogy kabája bűlése fel van vágva és rongyokban csúng le, a zsebek pedig üresek. Minden pézre, mely 74.000 koronát tett ki, eltűnt. Klorofornal dög z z tolvjbandának esett áldozatul. A rendőrség nagy utánjárással nyomozza a banditákat.

— Burgonyaktárusítás. A közéletmezési üzem értesíti a közönséget, hogy a halászi burgonya jegy nélkül korlátlan mennyiségben vásárolható.

— Értésítés. A néhai dr. Nyisztor Adorján hagyatékához tartozó különböző ingóságok, főleg butorok október hó 17-én d. e. 10 órakor a Jókai-utca 21. sz. háznál (1. emelet) nyilvános árverésen el fognak adni. Cluj, la 15 okt. 1919. Dr. P. Barbu, ideiglenes gondnok

Sz. 309/919.

Faárverés
Sáros község (Nagyküküllő várm., nagysinki járás) eladja 1919 évi október hó 24-én délelőtti 10 órakor a községi irodában megtartandó írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen a „Birke” nevű fás legelő énlvő donga-, épület, vasúti talpfa és tűzfára kiválóan alkalmas 1500 drb. tölgyfőrszel, mely szarvóti becslés szerint 757 86 m³ haszon- és 1530 71 m³ tűzfát tartalmaz.
Kikiáltási ár 104 600 (Egyszáznegy-ezerhatzá) korona — Bánatpénz 10%.
— Árverési feltételek és részletes becslés a községi irodában megtekinthetők.
Sáros, 1919 október 3-án
Községi előljáróság,

SZÍNHÁZ

A Magyar Színház műsora.

Csütörtök: Mozgófényképek. (Énekes táncos bohózat filmszkeccsel. Gálosi Zoltán fellépésével)

Péntek: Lakmé. (Kertész Vilmos vendégjátékával. Operai helyárrakkal. Kezdeté 7 órakor. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

APRÓ HIRDETÉSEK

Prima új tölgyfa boroshordók bármilyen mennyiségben állandóan kaphatók. Bármily e szakmába vágó megrendelések elfogadhatók. Keresztesi kádarmester Marosvásárhely, Lemingen-utca 5. sz.

A Békési Kosárfonó Szövetkezet elfogad rendeléseket: nagy utazó, kézi utazó kosarakra, ruhás kosarakra, piaci karkosarakra, gazdasági kosarakra, kerti butorokra, vesszőből készült díszmunkákra általában minden e szakmába vágó munkákra. A szűkeglet megjelölésével kérjen ajánlatot. Pontos címzést kérünk Békési Kosárfonó Szövetkezet, Békés.

Czementcserépvérő gépek kaphatók és megrendelhetők László Zsigmondnál, Erzsébetvárosban.

Kertimunkára keresek nőket és férfiakat, ugyancsak 2 kocsi is felvéteik, Györgyfalvi-ut 35 szám. Veress főkeretész. Halász-féle tanya.

Intelligens urileány hazikisasszonynak ajánlkozik vidékre. Leveleket Torda postérestante „Reményvár” jellegre kér.

Széchenyi-téri hírlapsátorba árusított felvesz „Az Est” hírlapiroda.

Utcai hírlapszűsítőket felvesz „Az Est” hírlapiroda.

Ma este Majorostean Sze. tégyszáz-utca 8. alatti vendéglőben nagy disznóturós-csusza és vargaféles, a la Marosvásárhely.

FIGYELEM! A „PANNONIA”-SZÁLLODA földszinti termében ma **NAGY DISZNÓTOR-ESTÉLY** Szenensült flekken és túós csusza. E sérendű cigányzene Pártfogást kér **R. RÁPOLTI JÓSKA** flekken mestert. 411 v.

Sz. 310—9 9

Faárverési hirdetmény

Sáros község (Nagyküküllő vármegye, Nagysinki járás) eladja 1919 október hó 24-én d. e. 11 órakor a községi irodában megtartandó írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen a „Kuhweide” nevű erdőrezsben található kitermelt 30 01 szász tölgy- és gyertyán tűzfáját. — Kikiáltási ár 66000 kor. e zez Hatvanhatezer korona. — Bánatpénz 10%. — Árverési feltételek a községi előljáróságánál betekinthezők. Sáros, 1919 okt. 3.
Községi előljáróság.

Értésítés.

Folyó év október hó 15-én nyílik meg a jasi csarvai és Manastirea Dealului hadapródiskola, október hó 29-én pedig a Chisinau és Targul Murosi.

A kolozsvári növendékek az elutasítás könnyebbé tétele vegelt a téparancsnokságnál jelenjenek meg. Cluj, 1919 okt. 14-én.

Maior Constantin SOARE Comandantul Pietei Cluj

LAPKIADÓ RT
KÖLÖZSVÁR

Senz. V. I. Moldovanu.